

A falu újjátelepülése és határvillongások

A szatmári béke, 1711 után újraindult a töröktől visszafoglalt területek, közöttük PPS vm. betelepítése, melyet a kuruc szabadságharc megakasztott, illetve hátrátatott egy évtizedig.

Csömörrre az első telepések 1714-ben érkeztek meg a Vattay család gondoskodásának révén több felvidéki faluból.

A betelepülés nagy lendülettel tovább folyt más községekből is, többek között a környékről. Az 1720-as összeírás szerint Maglódy Gergely a bíró, Csóváry János, Csóváry Simon, Maglódy András, Acsiánszky Pál jobbágyok, akik nyilvánvalóan Acsáról, Csóvárról és Maglódról jöttek. Fegyelemre méltó, hogy ebben az időben a megnevezett közelebbi helységeekben is többnyire szlovákok laktak.

A bevándorlás 1715-1720 között tetőzött, majd 1728-ra kicsit visszaesett, hogy azután 32 év alatt, 1760-ra a népesség megduplázódjék. Ebben a szakaszban azonban elsősorban már a természetes szaporodással kell számolnunk és csak másodsorban a betelepüléssel.

A Vattayak által 1714-ben szervezett legelső betelepülő családfők egyetlen kivétellel (Hlebocsányi) nem szlovákok, sőt kifejezetten magyarok. A következő évtől folyamatosan bevándorlók sorában már nagyobb számban találunk szlovák nevű családfőket, az 1720-as országos összeírás ezt bizonyítja.

A töröktől visszafoglalt területeken a birtokviszonyok, birtokhatárok tisztázását, rögzítését akadályozta a kuruc szabadságharc, ezekre csak nyugalmasabb időkben kerülhetett sor. Különösen a puszták határai váltak az évszázadok során bizonytalanná, hiszen területükön nem élt közösség, amelyik évről-évre bejárta volna saját határát, ameddig joghatósága terjedt és évről-évre megújította volna a határjeleket összes szomszédai felé.

Az újra benépesülő Csömörnek is voltak határvillongásai szomszédaival a XVIII. század elején. Wattay János és István földesurak a kezdet-kezdetén, már 1716. jún. 15-én PPS vm. közgyűlésén tiltották – többek között Cinkota, Kerepes és Mogyoród lakóit Csömör község és Szentmihály pusztá jogtalan használatától.

A Wattayak 1717. jún. 16-18-án PPS vm. közgyűlésén megismételték az előbb említett tiltásukat. Melyre nézve a nagyváradi káptalan, Kerepes földesura viszonttiltakozással élt, azaz Mágocsy Mihály PPS vm. alispánja által tiltotta a csömörieket Kerepes területének jogtalan használatától. Hogy ez egy ügyvédi fogás volt csak, vagy tényleg használták jogtalanul a csömöriek a kerepesi határt, a jegyzőkönyvből nem derül ki.

Beniczky Tamás Cinkota földesura 1720. márc. 14-15-én birtoktársai nevében is tiltakozott, mert elmondása szerint a csömöri lakosok Cinkota falu északi részét jogtalanul legeltették állataikkal. Ez valószínűleg megtörtént, de Wattay János a maga és Wattay István nevében is viszonttiltakozással élt.

Csömör falu telepeseinek aktivitására, munkakedvére rávilágít az, hogy Wattay János, azaz saját földesuruk, 1723. ápr. 27-29-én tiltakozott csömör falu lakói ellen, mert Szentlőrincen, Gubacson, Péterin „szabálytalanul” művelnek földet és legeltetnek.

A Grassalkovich I. Antal birtokába került Csömör és Szentmihály puszta határai – különösen Cinkota felé – még mindig vitatottak voltak. Grassalkovich királyi jogügyi igazgató kérésére magát az alispánt küldte ki PPS vm. közgyűlése határvizelésre 1731. szept. 24-én és 1732. márc. 31-én.

Végül Beniczky Tamás Cinkota földesura és Grassalkovich I. Antal barátsággal megegyeztek Csömör és Cinkota falvak, valamint Szentmihály puszta határait illetően PPS vm. 1732. nov. 6-11-i jegyzőkönyve szerint. Az ügy, a per azzal zárult, hogy a biztonság kedvéért Grassalkovich I. Antal Posgay Zsigmond táblai jegyző útján megerősítő oklevelet kért PPS. vm. hatóságától, hogy Csömör falu és Szentmihály puszta tulajdonába és használatába van.